



ઉચ્ચ શિક્ષણમાં એકેડેમિક બેંક ઓફ ક્રેડિટ (ABC)નો અભ્યાસ

સંજયકુમાર કેશવલાલ પટેલ

૧. પરિચય

ભારતની નવી શિક્ષણ નીતિ (NEP) 2020 એ શિક્ષણ ક્ષેત્રે પરિવર્તનશીલ પગલાં ભરીને એક નવો દિશાસૂચક માર્ગ પ્રસ્થાપિત કર્યો છે. NEP 2020 ના ઢાંચા હેઠળ જે અગ્રણી પહેલો અમલમાં લાવવામાં આવી છે તેમાં Academic Bank of Credit (ABC) નો સમાવેશ થાય છે. ABC એ વિદ્યાર્થીઓને તેમના શૈક્ષણિક જીવનમાં વધુ લવચીકતા, પારદર્શિતા અને પોઝિટિવ મોબિલિટી પૂરું પાડતું એક ડિજિટલ માધ્યમ છે. આ સંશોધન પત્રમાં આપણે ABC ની સંકલ્પના, તેની કામગીરી, તેની સફળતા માટેની તટસ્થતાઓ, પડકારો, તથા ભવિષ્ય માટેના અભિગમોનો અભ્યાસ કરશું.

૨. શોધના ઉદ્દેશો

1. ABC ની સંપૂર્ણ સમજ મેળવવી
2. ઉચ્ચ શિક્ષણમાં તેના અમલની પ્રક્રિયાની સમજણ કરવી
3. વિદ્યાર્થીઓ અને સંસ્થાઓ માટેના લાભ અને પડકારો વિશ્લેષિત કરવાં
4. ભવિષ્યમાં ABC ને વધુ સક્રિય બનાવવા માટેના સૂચનો આપવાં

Academic Bank of Credit (ABC) ની કલ્પના Academic Bank of Credit એ યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન (UGC) દ્વારા વિકાસ પામેલી એક ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ છે જે વિદ્યાર્થીના શૈક્ષણિક સફરના કેડિટ્સને સંભાળે છે. આ કેડિટ્સ વિદ્યાર્થીઓના વિવિધ અભ્યાસક્રમોને પૂર્ણ કરવાની પ્રગતિને સંકેત કરે છે. તે એક પ્રકારની બેંક છે જ્યાં શૈક્ષણિક કેડિટ્સ જમા થાય છે અને સમયાંતરે તેમને રિડીમ કરીને પ્રમાણપત્ર મેળવવામાં આવે છે.

૩. 'ABC'ની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ

1. વિદ્યાર્થીકિ વિભિન્ન માન્ય સંસ્થાઓમાંથી અભ્યાસ કરતા સમયે મેળવેલા કેડિટ્સનો ડિજિટલ સંગ્રહ.
2. Multi-Entry અને Multi-Exit System નો અમલ.
3. અલગ-અલગ યુનિવર્સિટીઓ અને સંસ્થાઓમાં કેડિટ ટ્રાન્સફર કરવાની લવચીકતા.
4. Digilocker અને NAD (National Academic Depository) સાથે સંકલન.

NEP 2020 અને ABC NEP 2020 એ વિદ્યાર્થી કેન્દ્રિત શિક્ષણનો પુરસ્કાર આપે છે. તે શિક્ષણને જીવનભર શીખવાની પ્રક્રિયા તરીકે માને છે. NEP ના દૃષ્ટિકોણ અનુસાર શિક્ષણ એ એક સતત યાત્રા છે, જેમાં વિદ્યાર્થી વિવિધ મંચ પરથી જ્ઞાન મેળવી શકે છે. ABC એ NEP 2020 ના લક્ષ્યોની Siddhi માટે એક મજબૂત સાધન છે.

૪. 'ABC'ની કામગીરી

1. દરેક વિદ્યાર્થીને યુનિક ABC ID આપવામાં આવે છે.
2. આ ID દ્વારા તે જે-કોઈ માન્ય સંસ્થામાં અભ્યાસ કરે છે તેનાં કેડિટ્સ ડિજિટલ રીતે સ્ટોર થાય છે.
3. વિદ્યાર્થીઓ ક્યારે પણ, ક્યાંયથી પણ તેમના કેડિટ્સ એકઠા કરી શકે છે.
4. તેમણે પાત્રતા પ્રાપ્ત કર્યા પછી, ડિગ્રી, ડિપ્લોમા કે સર્ટિફિકેટ માટે અરજી કરી શકે છે.

૫. લાભો

1. શૈક્ષણિક લવચીકતા વિદ્યાર્થી પોતાની ગતિએ અભ્યાસ કરી શકે છે.
2. સંસ્થાઓ વચ્ચે સરળ કેડિટ ટ્રાન્સફર
3. વિદ્યાર્થીઓ માટે અભ્યાસમાં ઊંડાણ અને વિશાળતા બંને પ્રાપ્ત કરવાનો અવસર
4. નોકરીયાત અને વર્તમાન ઉદ્યોગોની જરૂરિયાતોને અનુરૂપ અભ્યાસક્રમ પસંદ કરવાની સ્વતંત્રતા
5. શિક્ષણ વ્યવસ્થામાં પારદર્શિતા

ઉદાહરણ વિદ્યાર્થી A એ પ્રથમ વર્ષમાં એક સંસ્થામાં અભ્યાસ શરૂ કર્યો. ત્યાં બે વર્ષ બાદ તેણે બીજા શહેરમાં ચાલેલી યુનિવર્સિટીમાં પ્રવેશ લીધો. તેની અગાઉની સંસ્થામાં પ્રાપ્ત કરેલા કેડિટ્સ ABC માધ્યમથી તેની નવી સંસ્થામાં ટ્રાન્સફર થાય છે. જેથી તેને ફરીથી અભ્યાસ શરૂ કરવો પડતો નથી.

૬. પડકારો

1. ટેકનિકલ former ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની અછત
2. વિવિધ સંસ્થાઓમાં અભ્યાસક્રમમાં વિભિન્નતા
3. નીતિ અમલમાં એકરૂપતા અને સહયોગની અછત
4. વિદ્યાર્થીઓમાં જાગૃતિનો અભાવ
5. નિયામક મંડળો દ્વારા ધીમી પ્રક્રિયા

૭. સંસ્થાઓ માટે પડકાર

- સંસ્થાઓએ પોતાની પદ્ધતિઓમાં ફેરફાર કરવો પડશે
- ICT સુવિધાઓમાં સુધારો લાવવો પડશે
- ફેકલ્ટી અને સ્ટાફને ABC વિષયક તાલીમ આપવી પડશે

શિક્ષકની ભૂમિકા શિક્ષકો ABC ને સફળ બનાવવા માટે માર્ગદર્શક અને સમર્થકની ભૂમિકા ભજવે છે. શિક્ષકે વિદ્યાર્થીઓને કેડિટ્સના મહત્વ અંગે જાગૃત કરવું જોઈએ અને અભ્યાસક્રમ પસંદગીમાં માર્ગદર્શન આપવું જોઈએ.

૮. ભવિષ્યની દિશા

- ABC ને અન્ય મિક્રોકેરેન્ટિયલ પ્લેટફોર્મ સાથે સંકલિત કરવો
- MOOCS, SWAYAM જેવી ઓનલાઈન લર્નિંગ પોર્ટલ્સમાંથી મેળવેલા કેડિટ્સનો સમાવેશ કરવો
- આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે કેડિટ્સના માન્યતા માટે કાનૂની માળખું વિકસાવવું
- રાજ્ય સ્તરે પણ સમાન નીતિ અમલમાં લાવવી

તુલનાત્મક અભ્યાસ વિશ્વના અન્ય દેશમાં પણ ક્રેડિટ ટ્રાન્સફર સિસ્ટમ અમલમાં છે જેમ કે European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS), US Credit Hour System વગેરે. ભારત માટે ABC એક સ્વદેશી ઉકેલ છે પણ તેનામાં હજુ પણ સુધારાની તકો રહેલી છે.

૯. વિદ્યાર્થી દૃષ્ટિકોણથી અભ્યાસ

- અભ્યાસમાં સમય-લવચીકતા
- અભ્યાસ છોડ્યા પછી ફરીથી પુનઃપ્રવેશની સરળતા
- વૈવિધ્યપૂર્ણ વિષયો ભણવાની છૂટ
- નોકરી સાથે અભ્યાસ કરવાની સરળતા

આર્થિક દૃષ્ટિકોણ ABC ની કામગીરી દેશના શિક્ષણ બજારને વિસ્તૃત કરશે. વિદ્યાર્થીઓની નોંધણી વધશે અને સંસ્થાઓમાં વિવિધ અભ્યાસક્રમોની માંગમાં વધારો થશે. આથી, શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં રોકાણ વધશે અને રોજગારીના નવા દરવાજા ખૂલશે.

નિષ્કર્ષ ABC એ ભારતના ઉચ્ચ શિક્ષણ ક્ષેત્રે એક ક્રાંતિકારી પહેલ છે. જો તેની અમલની પ્રક્રિયાને યોગ્ય માર્ગદર્શન, ટેકનિકલ સમર્થન અને નીતિ આધાર મળે તો તે વિદ્યાર્થીઓના શૈક્ષણિક સ્વતંત્રતાના સપનાને સાકાર કરશે. એના દ્વારા શિક્ષણને જીવનભર શીખવાની યાત્રા બનાવી શકાય છે.

૧૦. સૂચનો

1. રાજ્ય અને કેન્દ્ર વચ્ચે સંકલન વધારવું
2. સંસ્થાઓ માટે જરૂરી ટેકનિકલ સમર્થન
3. વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકો માટે જાગૃતિ અભિયાન
4. ICT આધારિત તાલીમ
5. AMC અને અન્ય મોનિટરિંગ મિકેનિઝમ વિકસાવવી

સંદર્ભસૂચિ

1. Journals on Education Policy Implementation
2. Ministry of Education – NEP 2020 Document
3. Research papers on Credit Mobility in Higher Education
4. UGC Guidelines on Academic Bank of Credit
5. www.abc.gov.in